

BLAADJE 24-4

44e jaargang

kwartaalblad KNNV AMSTERDAM

Denkt u aan de
contributie!!!

KNNV Afdeling Amsterdam

Vereniging voor natuurliefhebbers en natuurbeschermers

BESTUUR

Voorzitter

Vacant
voorzitter@amsterdam.knnv.nl

Secretaris

Carla Kuit 06-23234518
secretaris@amsterdam.knnv.nl

Penningmeester

Fons Bongers 06-57623212
penningmeester@amsterdam.knnv.nl

Algemeen bestuurslid

Christiane Baethcke 06-13580780
c.baethcke@gmail.com

Algemeen bestuurslid

Hanny van Wijgerden 06-51564312

Natuurhistorisch secretaris

Vacant

Publiciteit

Els Trautwein 06-12635919
Els.Trautwein@gmail.com

Webmaster

Christiane Baethcke 06-13580780
baethcke@solcon.nl

Ledenadministratie en Nieuwsbrief

Anja van der Lingen 06-29891797
ledenadministratie@amsterdam.knnv.nl

Nieuwsbrief

Vacant

Redactie "Blaadje"

Vacant
Mail uw inbreng naar **ledenadministratie@amsterdam.knnv.nl**

Sluitingsdatum:

Blaadje 1: 15 januari 2025
Mail uw inbreng naar **ledenadministratie@amsterdam.knnv.nl**

Lezingen- en excursie programma

Carla Kuit, Gerard Schuitenmaker,
Wendy Bach Kolling en Geert Timmermans.

Teksten over over deze activiteiten 2 weken voor sluitingstijd inleveren bij Geert Timmermans 06-41821601
harmat4@xs4all.nl

www.knnv.nl/amsterdam

Coördinator werkgroepen

Chris van Haagen 06-11853999
chrisvanhaagen@gmail.com

Plantenwerkgroep

Peter Wetzels. 020-6928352
planten@amsterdam.knnv.nl

Paddenstoelenwerkgroep

Christiane Baethcke 06-13580780
paddenstoelen@amsterdam.knnv.nl

Insectenwerkgroep

Chris van Haagen 06-11853999

Werkgroep Vissen, Amfibieën & Reptielen

Geert Timmermans 06-41821601
vissen.amfibieen.reptielen@amsterdam.knnv.nl

Mossenwerkgroep

Vacant

Muurplantenwerkgroep

Floris van Rhijn 06-43021463

Werkgroep Stadsnatuurbeheer

KNNV-Amsterdam

Jan Willem Wertwijn
knnv.stadsnatuurbeheer@xs4all.nl

Nachtvlinderwerkgroep

Edo Goverse 06-57616249
nachtvlinder@amsterdam.knnv.nl

Forensische ecologiewerkgroep

Lidy Zeinstra forensische.werkgroep@amsterdam.knnv.nl

Projectgroep Minicursussen

Finette van der Heide 06-10530642
f.v.d.heide13@kpnplanet.nl

Opzegging Lidmaatschap:

vóór 01-11-2024 schriftelijk of per e-mail bij de ledenadministratie KNNV A'dam

Rekeningnummer:

NL91 INGB 0003506096 t.n.v. KON ND NATUURHISTORISCHE VER AFD AMSTERDAM
Postadres Schoolweg 15, Ouderkerk a/d Amstel

Locatie Blokhut bij DNO, Kruislaan 16
Amsterdam, via hoofdingang op d ronde rijroute 2e pad rechts.

Tramlijn 19 halte Kruislaan en buslijnen 40, 41, 322 en 327

facebook: knnv Amsterdam

Inhoud

Van het bestuur	4
Redactioneel	8
Herfstwandeling Zuid-Kennemerland o.l.v. Wendy en Finette, 16-10- '24.	9
Rondje door de Hortus	11
Populierenpijlstaart bij volle maan	14
Verslag van de minicursus Landschapsecologie Amstelland door Finette van der Heide	16
Het Amsterdamse Bos na 90 jaar	17
Excursie- en lezingenprogramma KNNV- afdeling Amsterdam 4e kwartaal 2024 en 1e kwartaal 2025	25

Gevraagd: e-mailadres van leden.

Bent u lid van de KNNV afdeling Amsterdam en heeft u uw e-mailadres nog niet met de KNNV gedeeld en wilt u dat alsnog doen: stuur dan een e-mail naar ledenadministratie@amsterdam.knnv.nl. Dit adres kunt u ook gebruiken om ons te informeren dat u van e-mailadres bent gewisseld.

*Omslag: Oeverpieper op de Zuidpier 28-1-2023; foto: Fons Bongers
Achterkant: Victoriavijver Hortus Amsterdam; foto Loes van der Feen*

Vanuit het bestuur: grote veranderingen!

Blaadje

Al langere tijd is het bestuur bekend met het spijtige besluit van Tobias Woldendorp en Rob van Dijk dat zij vanaf januari 2025 stoppen met het produceren van Blaadje. In het vroege voorjaar zijn we begonnen met het zoeken naar mogelijkheden om ons belangrijkste communicatiemiddel tussen leden onderling en die met het bestuur te vernieuwen. Daarvoor hadden we een paar scenario's. In de 1e week van oktober is het ons duidelijk geworden dat er nog maar één optie overblijft. En dat is dat we met ingang van 2025 overgaan op een volledig nieuwe opzet van onze communicatie binnen de afdeling. Daarmee komt een einde aan het papieren Blaadje zoals we dat nu kennen.

Het bestuur is zich er volledig van bewust dat het stoppen met het papieren Blaadje een grote verandering is en dat er leden zullen zijn die daar een even grote moeite mee hebben. Voor die leden hebben we een mogelijkheid om toch de belangrijkste informatie vanuit de afdeling op papier te blijven ontvangen. Hoe zich dat in de loop van de toekomst zal ontwikkelen: daarover hebben we nu nog geen goed beeld.

Blaadje was ongeveer 35 jaar het lijfblad van de Afdeling Amsterdam. We hebben nu geen precieze gegevens, maar Blaadje lijkt in al die jaren als een kwartaalblad te zijn verschenen. Van deze 35 jaar heeft Tobias maar liefst 27 jaar de kar getrokken, waarvan de laatste 17 jaar samen met Rob van Dijk. Wat een enorme prestatie en een lange adem. Tobias en Rob: nogmaals hartelijk dank en complimenten met deze enorme prestatie.

Het stoppen met Blaadje voelt als een verlies. Het was vertrouwd, kwam regelmatig uit, en de informatie die we wilden hebben stond er betrouwbaar in. Dat is een grote waarde. Anderzijds hebben we in 35 jaar geen grote stappen kunnen maken in de rest van de communicatie tussen de leden onderling en die met het bestuur. Blaadje en de site wisselen niet onderling uit, ze versterken elkaar niet. Bovendien groeiden de kosten van Blaadje jaar op jaar. Momenteel bedragen de kosten voor Blaadje ongeveer de helft van het budget dat de afdeling jaarlijks vrij heeft te besteden. En die kosten nemen alleen maar toe. Als we door zouden gaan met Blaadje ontzeggen we ons ook een heleboel andere mogelijkheden. Blaadje is alleen op papier, in zwart-wit, zonder geluid en zonder bewegend beeld. Ook biedt Blaadje ons een aantal beperkingen die ons met het oog op de verdere toekomst flink aan het denken heeft gezet. We schetsen hieronder de plannen die we nu voor de communicatie tussen de leden en die met het bestuur hebben.

Als Afdeling Amsterdam gaan we over van een kwartaal-uitgave, naar een digitale uitgave per twee maanden. Dus van vier naar zes uitgaven per jaar. Die uitgave wordt verstuurd per e-mail naar alle leden. Voor leden zonder e-mail hebben we twee opties, deze opties komen later aan bod.

De tweemaandelijks digitale uitgave heeft nu de werktitel: “Blaadje 2.0”. Blaadje 2.0 is een inhoudsopgave met per onderwerp een korte doorkijk naar de inhoud van het artikel. Ieder onderwerp heeft een link naar de internetpagina van de KNNV Amsterdam. Alle informatie zelf staat op de internetpagina van de afdeling. Door op het onderwerp te klikken in “Blaadje 2.0” ga je automatisch door naar de inhoud van het artikel op de internetpagina van de KNNV Amsterdam. Dat betekent dat alle informatie over alle onderwerpen al op de internetpagina zal zijn geplaatst. Daarmee zou u Blaadje 2.0 kunnen zien als iets dat tweemaandelijks de informatie op de internetpagina eenvoudig toegankelijk maakt.

Maar we gaan verder: en daar komen de nieuwe mogelijkheden die Blaadje 2.0 ons zal opleveren bovenop de papieren versie. Via de internetpagina kunnen we namelijk veel meer en andere informatie toevoegen. Hieronder vindt u voorbeelden daarvan. Dit is nu niet alles wat zou kunnen, het is datgene wat we nu als mogelijkheden zien.

Waarnemingen. We kunnen de link leggen naar interessante waarnemingen uit onze regio via waarneming.nl.

Bewegend beeld. Waarnemingen met wildcamera's kunnen ook zichtbaar worden gemaakt door die filmpjes op internet te plaatsen en zichtbaar te maken met een link vanuit ons medium naar de locatie waar het filmpje staat.

Geluid. Waarnemingen van beeld kunnen via foto's, maar ook waarnemingen van opgenomen geluid zijn toegankelijk te maken via onze site.

Archief. Op de site kunnen we links plaatsen naar andere artikelen over hetzelfde onderwerp in het verleden.

Dossiers. Op de site kunnen artikelen in een dossier worden geplaatst, waar ieder lid toegang tot krijgt. Zo kunnen we samenhang tussen informatie zichtbaar maken. Een voorbeeld: een artikel over een inventarisatie van paddenstoelen in De Poel kan in een aparte sectie worden geplaatst met eerdere artikelen over hetzelfde onderwerp maar bijvoorbeeld vijf of tien jaar eerder.

Podcast. Er zijn nu al leden van de Afdeling Amsterdam die een podcast verzorgen, een regelmatig verschijnend gesproken verhaal over een natuurthema in de vorm van een column. Ook podcasts kunnen toegankelijk worden gemaakt met Blaadje 2.0.

Artikelen van bevriende organisaties. Via Blaadje 2.0 kunnen we bijvoorbeeld eenvoudig toegang geven tot een interessant artikel van bijvoorbeeld de Vogel

werkgroep Amsterdam over een onderwerp waarover we zelf ook publiceren. Dat mes snijdt natuurlijk aan twee kanten: we kunnen onze informatie ook met leden van andere bevriende organisaties delen.

Het plan

Er zijn nu tientallen leden van onze afdeling Amsterdam actief op allerlei vlak. Vooral in werkgroepen en het bestuur. Het zijn die leden met wie we de nieuwe communicatie samen verder willen ontwikkelen. Maar we zijn met meer. En ook aan hen willen we vragen te zoeken naar mogelijkheden om actiever te worden binnen de Afdeling Amsterdam. Elders in dit Blaadje staan oproepen, vacatures. We hebben vooral versterking nodig voor het actueel houden van de internetpagina. Die werkzaamheden worden nu door Christiane Baethcke verzorgd en zij heeft daarvoor versterking nodig. Het zou helemaal mooi zijn als haar taken over enige tijd zouden kunnen worden overgenomen door twee handige en enthousiaste leden die de door de andere leden aangeboden stukjes op de site kunnen plaatsen, om deze actueel te maken en te houden.

Welke informatie willen we in Blaadje 2.0. hebben staan? Ons voorstel is dat onderstaande punten als vaste informatie in iedere digitale uitgave komen te staan:

1. Verenigingsnieuws
2. Uit het bestuur
3. Artikelen zoals excursieverslagen. Bijvoorbeeld vier per twee maanden.
4. Artikelen over actuele onderwerpen. Bijvoorbeeld het 90-jarig bestaan van het Amsterdamse Bos.
5. Waarnemingen die voor ons allemaal interessant zijn. Met doorverwijzing naar bijvoorbeeld waarneming.nl en (bewegend) beeldmateriaal.
6. Columns
7. Nieuws uit de werkgroepen
8. Werkgroepenagenda
9. Lezingenagenda
10. Excursieagenda
11. Informatie over lid worden, contributie etc.

Om dit alles werkbaar te maken zullen de bestuursleden hier in het komende jaar veel werk van maken. Dat doen we samen met u, als u hieraan zult willen meewerken. We hoeven dat nu ook al niet alleen te doen. Tobias heeft zich bijvoorbeeld beschikbaar gesteld om redactieleden te leren hoe ze dit kunnen uitvoeren. En ook voor de vormgeving kunnen we hulptroepen inzetten.

Te grote veranderingen?

Wij als bestuur begrijpen het dat een deel van de leden dit een te grote verandering zal vinden. We willen de leden die er te veel moeite mee hebben twee mogelijkheden bieden. We zouden drie keer per jaar een print kunnen verzorgen van het belangrijkste verenigingsnieuws en de lezingen- en excursieagenda. Die kan dan per post worden opgestuurd. We zijn er nog niet uit of we de kosten hiervoor moeten doorberekenen, maar in ieder geval voor 2025 is dat kosteloos. Dit vergt natuurlijk ook vrijwilligers die deze editie op zich willen nemen. Voor de leden die geen ervaringen hebben met internet, maar dat wel willen, gaan we de mogelijkheid bieden om samen met een ander lid een OBA te bezoeken en daar de mogelijkheden van Blaadje 2.0 te laten zien. Voor het bezoeken van een OBA heeft de eerste vrijwilliger zich intussen aangemeld!

Vanuit het bestuur, vacatures

Het bestuur van de afdeling Amsterdam heeft een ideale grootte van 6 of 7 leden, waaronder een voorzitter, een secretaris en een penningmeester. Momenteel heeft het bestuur 3 vacatures, waaronder die van een voorzitter. Fons Bongers (nu penningmeester) heeft zich beschikbaar gesteld voor de functie van voorzitter. Voor die functie is de goedkeuring van de ALV noodzakelijk (Statuten, artikel 9, lid 3). In de ALV van maart 2025 zal de vulling van het voorzitterschap op de agenda worden geplaatst. Het bestuur zal de overige functies binnen het bestuur zelf verdelen. Anno oktober 2024 is er een aspirant bestuurslid die al meedraait met het bestuur. Hopelijk kunnen we als bestuur zijn kandidatuur bekend maken voorafgaande aan de volgende ALV. Deze is voorzien voor maart 2025.

Vanuit het bestuur, Statuten.

De eerstvolgende ALV wordt voorzien voor 8 maart 2025. In die algemene vergadering zullen onder andere twee grote onderwerpen op de agenda staan. De eerste zal de verantwoording van het bestuur over 2024 zijn, waaronder het plan voor de communicatie met als belangrijke onderwerp daarbinnen het beëindigen van het gedrukte Blaadje zoals we dat nu 35 jaar kennen, in combinatie met een nieuwe aanpak van de communicatie tussen de leden en met het bestuur vanaf 1 januari 2025. Het tweede grote onderwerp is de vernieuwing van de statuten en het huishoudelijk reglement van de vereniging. Sinds de statutenwijziging van de landelijke KNNV moeten ook die van de afdelingen daarmee in overeenstemming worden gebracht. In die statuten zullen we zo mogelijk ook enkele andere modernisering aanbrengen.

Ter herinnering: de belangrijkste aanleiding voor de aanpassing van de statuten van de landelijke vereniging is de naamsverandering waarmee de KNNV de Koninklijke Nederlandse Natuurvereniging is gaan heten.

Vanuit het bestuur, Groenraad Amsterdam

De laatste ontwikkeling waarover we u als bestuur willen informeren is de samenwerking met een aantal andere groene organisaties in en rond Amsterdam. Vanuit dit verband, het Groenplatform Amsterdam, lopen er initiatieven om te komen met een adviesraad voor groene vraagstukken in Amsterdam en directe omgeving. Deze adviesraad heeft de voorlopige naam "Groenraad Amsterdam". Deze raad kan bijvoorbeeld adviezen geven aan overheden bij de ontwikkeling van onder meer ruimtelijke plannen (voor bijv. woningbouw, industrie, infrastructuur, sportterreinen en natuur). De KNNV Amsterdam is een van de organisaties die aan de wortels staan van de Groenraad Amsterdam. Als de plannen tot een goed einde komen en de Groenraad daadwerkelijk wordt ingesteld, dan zal de KNNV Amsterdam daarin een vertegenwoordiger afvaardigen. Datzelfde geldt mogelijk ook voor verwante organisaties als Natuurmonumenten (vanuit het gewestelijk bestuur), De Vogelwerkgroep Amsterdam, het Parkenoverleg Amsterdam en dergelijke. De leden zullen uitsluitend vanuit organisaties komen, dus niemand op persoonlijke titel. We zullen u over de vorderingen op de hoogte houden.

Vacature communicatie

De afdeling is op zoek naar twee leden die in onderlinge samenwerking de inter-site van de KNNV Amsterdam bij de tijd zouden willen houden. Het is prachtig als u ervaring heeft met het beheer van internetpagina's maar noodzakelijk is dat niet. U wordt door ervaren leden begeleid. We stellen ons voor dat leden informatie naar het adres van het webbeheer sturen die wekelijks of tweewekelijks op onze site wordt gepubliceerd.

Als u interesse en gelegenheid heeft: neem dan graag contact op met een van de bestuursleden (zie binnenflap van Blaadje).

Fons Bongers, namens het Bestuur KNNV afdeling Amsterdam

Redactioneel

In Bericht van het Bestuur kunt u lezen dat er een nieuw tijdperk aankomt voor het communicatiemedium van KNNV- afdeling Amsterdam. De Redactie van Blaadje stopt na dit nummer.

Er worden dan ook binnenkort vanuit het Bestuur cursussen CHATGTP aangeboden om de minder digitaal vaardigen binnen de vereniging aan te laten sluiten op Het Nieuwe Tijdsgewricht.

Nee, zo erg zal het allemaal niet worden, CHATGTP, een vorm van Artificiële Intelligentie (AI) zal niet Bestuur, Redactie, Nieuwsbrief en Website (lees: de communicatie binnen de vereniging) overnemen, feit is dat het er in 2025 wel anders uit gaat zien.

In een knap gecomponeerd item van Fons Bongers legt Het Bestuur uit hoe ze in het komende jaar de afdeling gaan informeren.

Verder natuurlijk weer veel lezenswaardigs van (ere)leden, zoals twee artikelen van Frans van der Feen over zijn bijzondere ervaringen tijdens excursies. En Hein Koningen heeft al zijn bevindingen over verleden, heden en toekomst van Het Amsterdamse Bos voor u op rij gezet.

Over toekomst gesproken: er is hoop voor de Stadsnatuur: een zwerver, die op zoek is naar statiegeldflesjes en op zaterdagmiddag (foe Amsterdammers, steekt de hand in eigen boezem) de opengemaakte vuilniszak keurig weer dichtbindt en naar de volgende loopt, waar het proces zich herhaalt. Minder ratten en zilvermeeuwen wens ik u de komende jaren toe, opdat andere soorten kunnen gedijen.

Het was een eer om te zorgen dat Blaadje jarenlang op de mat viel,

Tobias Woldendorp, mede namens Rob van Dijk

Herfstwandeling Zuid-Kennemerland o.l.v. Wendy en Finette, 16-10- '24.

We boffen: het is een onwaarschijnlijk zachte, zonnige herfstdag.

Al lopend vanaf de parkeerplaats zie ik 2 roodborstjes in de struiken, terwijl Christiane me wijst op een Kardinaalsmutsvuurzwam, aan de voet van deze struik.

Een grote groep van ca 20 man en vrouw wacht ons op achter het hek van de AWD-duinen, ingang Zandvoortselaan.

Finette geeft een inleiding over de waterzuivering die hier plaats vindt van een onvoorstelbare hoeveelheid van 70 miljoen kubieke meter water per jaar (1 m³ = 1000 liter), terug te vinden op waternet.nl.

We gaan op stap en ik loop zomaar voorbij een hert, dat vlakbij als een standbeeld onbeweeglijk in het gras ligt met een prachtig gewei op de kop. Wat een camouflage!

Bij de eerste brug waar vaak een IJsvogel te zien is, worden we ook nu verrast door dit fraaie vogeltje, dat langdurig poseert op een kale, dikke tak boven het water, zodat iedereen hem goed kan zien. Uiteindelijk vliegt hij naar de overkant uit beeld.

We lopen richting de plas, waar vroeger een renbaan lag. Overal staan hele grote Parasolzwammen en natuurlijk valt de groep binnen de kortste keren uiteen. Sommigen bestuderen de kleinste zwammen, anderen kijken in de lucht, waar Guus en Saskia er zeker van zijn een Zeearend te ontwaren. Maar voordat ik mijn kijker gericht heb is die al achter een rij bomen verdwenen. Vlak vóór de lunch krijgen we een herkansing en nu kan iedereen hem duidelijk als een deur zien zweven. Met enkele anderen loop ik linksaf, voorlangs de plas door een bebost stukje natuur.

De mensen vóór mij ontdekken hier en daar fraaie paddenstoelen. Zonder Christiane moeten we het met obsidentify doen en we denken Vosrode weerschijnzwammen, een Ploivoetstufzwam en Prachtvlamhoeden te zien. Het smalle pad loopt wat ongemakkelijk slingerend tussen de boomstammen door, maar is wel lieflijk. Dan komen we weer op vlakker en zandiger terrein met veel Heidelibellen en enkele vlinders als blauwtjes, Bonte zandoogjes en Argusvlinders!

Anderen zijn aan de overkant van een ons scheidend kanaal op zoek naar wasplaten. Dat blijkt niet veel op te leveren, behalve één Zwartwordende wasplaat en een Papegaaizwammetje met groenige plaatjes. Lopend naar een brug, voegen we ons bij hen en dan is het al gauw tijd voor de lunch die ieder voor zich heeft meegebracht. We vleien ons neer en bedenken hoe we straks als stijve zeventigers weer op zullen staan. De zon verwarmt ons nog steeds en het is een heerlijk aangename pauze. Veel burlende herten hebben we nog niet gehoord.

Na de lunch volgen we enkele kanalen en daar zien we in deze tijd van het jaar al drie Grote zaagbekken zwemmen! 1 mannetje en 2 vrouwtjes. Een fotograaf met megalens aan de overkant maakt opnamen. We proberen ze niet te verstoren en lopen verder tot waar we over het water kunnen. Dat gaat nog niet zo snel. We hadden beter eerder rechtsaf kunnen slaan.

de excursiegroep; foto Wendy Bach Kolling

Gewone doodgraver; foto Hanny van Wijgerden

Prachtvlamhoed; foto Hanny van Wijgerden

Tenslotte lopen we weer om plas en bos heen en stuiten nog op een Gewone doodgraver, een aaskever met vuurrode strepen over zijn zwarte schild. Dan horen we luid burlen en zien nog een grote groep herten ervandoor gaan. Dat gaan wij nu ook doen. Het is inmiddels meer gaan bewolken en tevreden over deze fantastische dag keren we na nog een kort stukje lopen huiswaarts.

Hanny van Wijgerden

Rondje door de Hortus

In 1638 werd op het terrein van het voormalige Regulierenklooster een tuin met medicinale planten ten dienste van chirurgijns en apothekers gesticht. In die tijd werd bij elke kwaal een kruid gezocht en bij de huidige poort betaald en afgeleverd.

Constantijn Huygens en P.C. Hooft bemoeiden zich met de herschepping van de tuin in een hortus.

Zondag 29 september gaf Gerard Schuitemaker belangstellende KNNVers (een groot aantal!) een rondleiding.

Momenteel wordt de drieklimatenkas gerenoveerd, zodat heel wat planten momenteel verspreid zijn over andere locaties of op andere plekken in de tuin.

Die renovatie kan nog wel een paar jaar duren, maar gelukkig is er genoeg over om te zien.

Gerard Schuitemaker beschikt over een enorme plantenkennis, waar regelmatig scholieren van profiteren en nu wij.

De eerste bijzonderheid die we zien is een Kurkeik. Elke negen jaar wordt een flink stuk van de bast eraf gehaald om te dienen als isolatiemateriaal, tegels of

flessenkurken. De stam wordt dan gekalkt ter bescherming. Dan staan we stil bij een vijver. Het is eigenlijk een vaas die drie meter in de drassige grond is gezakt. We zien er de enorme bladen in van Victoria waterlelies. Er staat een wilde Kiwi met nu nog kleine harde vruchten en aan de andere kant halfronde perken met vaste planten. De buxusheggen die er omheen stonden zijn opgegeten, nu is er Japanse kardinaalsmuts omheen gezet. Net als aan de leerlingen stelt Gerard regelmatig vragen aan het gezelschap. “Wanneer hebben vaste planten het het moeilijkst?” Dat is in maart. Dan stroomt de warme lucht uit het zuiden naar het noorden en ontstaat een hogedrukgebied met noordoostenwind. Die kou gaat ten koste van de planten. “Waarom zijn er in Amerika veel meer soorten planten en vogels dan bij ons in Europa?” Door de ijstijden zijn in Europa veel planten uitgestorven. We hebben ook maar één palm overgehouden. Eén van de deelnemers vraagt waarom er geen balletjes in de kamferboom zitten. “Die kamferballetjes worden van de bast gemaakt”, legt de excursieleider uit. Er staat een bananenboom in de Hortus, maar de vruchten zijn niet te eten. De boom is voor touw/sisal.

Vleesetende planten

Vervolgens staan we stil bij een prachtig nieuw, verhoogd bed voor carnivoren. In een steeds vochtige ondergrond staan planten die leven door gevangen insecten te verteren, zoals bekerplanten, zonnedaauw, vetblad en blaasjeskruid. Verderop staat een Japanse mispel. Daarna komen we bij een heel duidelijk op een wilde es geënte Es. Gerard vertelt dat hij, als lid van de pomologische vereniging, zich regelmatig bezighoudt in Middenbeemster met enten, waarbij de M9 slechte resultaten geeft in tegenstelling tot de veel betere M27. Terloops meldt hij dat in appelpitten blauwzuur zit. Die kun je dus maar beperkt eten. Ook voor abrikozenpitten moet je oppassen.

Hazelnootpasta

Helemaal in de zuidoostelijk hoek staat een 200 jaar oude Boomhazelaar. De grote vruchten, die je hier en daar in Amsterdam ook kunt vinden, hebben ronde hazelnoten; goed voor de hazelnootpasta! Met een hek eromheen (om weer diefstal te voorkomen) staat een Wollemi pine, een levend fossiel. Kan alleen door stekken worden vermeerderd. Een kleintje ervan is elders te koop voor € 250,-. Ook verderop zo'n bijzondere boom, een Hibracipres. Aan de achterkant van dat perk staat een kring schubchampignons. Gerard legt uit dat sommige planten, zoals de Fuchsia, hun meeldraad en stamper buitenwaarts hebben hangen, zodat vogels (vooral kolibries) er makkelijk bij kunnen komen. Hibracipres. Aan de achterkant van dat perk staat een kring schubchampignons. Gerard legt uit dat sommige planten, zoals de Fuchsia, hun meeldraad en stam

*Val er maar niet in!;
foto Loes van der Feen*

Aalsmeerse kas; foto Loes van der Feen

Gerard vertelt; foto Loes van der Feen

geënte Es; foto Loes van der Feen

per buitenwaarts hebben hangen, zodat vogels (vooral kolibries) er makkelijk bij-Hibracipres. Aan de achterkant van dat perk staat een kring schubchampignons. Gerard legt uit dat sommige planten, zoals de Fuchsia, hun meeldraad en stamper buitenwaarts hebben hangen, zodat vogels (vooral kolibries) er makkelijk bij kunnen komen.

Monument

Schuitemaker vertelt dat er plannen lagen om de lage kassen in het midden te slopen, maar protest leverde op dat ze een monumentenstatus kregen, als echte Aalsmeerse kassen. Eén ervan wordt nu gebruikt voor kleinschalige lezingen. We kijken nog in de palmenkas. Er staat een enorme Reizigersboom, met paradijsvogelbloemen, een kaneelboom, een 300 jaar oude Oostkaapse broodboom, een Wilde kapokboom en er buiten Perzisch ijzerhout, met een lage kroon, zodat lawines er geen vat op hebben.

Enkele excursiegangers genieten in de Oranjerie nog even na met koffie met of zonder gebak,
We realiseren ons nu temeer dat we trots mogen zijn op de Amsterdamse Hortus Botanicus!

Frans van der Feen

Populierenpijlstaart bij volle maan

Op zaterdag 20 juli waren Edo Goverse en Trees Kaizer met hun nachtvlinderkavaan neergestreken op het sportveld van volkstuinpark De Eendracht. Al voor 22.00 uur hadden ze twee lakens gespannen met uv-lampen erbij. Aarzelend kwam een aantal volkstuinders nieuwsgierig kijken wat hier te doen was. Door Norinda Fennema was er flink reclame gemaakt voor deze bijzondere avond.

Naast de lakens waren ook nog drie lichtbakken geplaatst. Vlinders die op het licht hiervan afkomen gaan naar binnen en kunnen er niet meer uit. Dat gebeurt pas als ze geregistreerd zijn.

Motten hebben een niet al te "beste naam. Mensen denken al gauw aan de beestjes die hun kleding opeten, al is de rups van slechts één van de 2400 soorten, die bovendien zeldzaam is, daarvoor verantwoordelijk. Ook hebben nachtvlinders niet zulke uitbundige kleuren als dagvlinders en vliegen ze 's nachts, waardoor weinig mensen ze zien.

Toch zijn nachtvlinders belangrijk, alleen al als schakel in de voedselketen: de rupsen worden door vogels gegeten, de vlinders zijn een belangrijke prooi voor vleermuizen. Bovendien spelen ze een grote rol in de bestuiving van nachtbloeiende bloemen. Voorzichtig wordt zelfs aangenomen dat de rol van nachtvlinders daarin net zo groot is als die van bijen overdag.

Niks over nachtvlinders bekend

Om de soortgroep bekender – en daarmee geliefder – te maken, startten twee liefhebbers uit de KNNV een onderzoek naar nachtvlinders in Amsterdam. Nog niet eerder was dat systematisch gedaan. In 2020 monitorde Edo Goverse 23 keer 12 verschillende plekken in en rondom de stad. Vaak samen met Trees Kaizer worden er nachtvlinders geteld, geregistreerd en op de website van waarneming.nl gezet. Voor een aantal tuinders was het kijken naar nachtvlinders helemaal nieuw. Ze waren verrast om een en ander mee te maken.

Om nachtvlinders te zien is er veel geduld nodig. In het begin komen er allerlei Schietmotjes en Koolmotjes op de verlichte lakens af. Die koolmotjes zijn trekvlinders uit Zuid-Europa.

Een meisje dat met haar vader en moeder eropaf gekomen was, toonde enorm

veel interesse. Ze kon met haar jonge ogen goed bekijken wat er te zien was. Ook een Cicade kwam op het laken zitten. Naast de volkstuinders komen ook altijd een heel aantal nachtvlinderwaarnemers af op het gebeuren, dat steeds wordt aangekondigd op de speciale app. Zij maken er met hun camera's foto's van. Moest er tot voor kort in vlinderboeken gebladerd worden bij onbekende soorten. Tegenwoordig kun je je ook lui laten helpen door de app Obsidentify. Die weet bij de foto meestal de naam van de soort aan te geven. Het was een prachtige zomeravond in het schijnsel van de volle maan, terwijl verderop nog een late Zanglijster in de weer was. Pas later op de avond, na 23.00 uur beginnen de fraaie nachtvlinders te komen. Ze landen op het laken na enkele omtrekkende bewegingen. Andere, zoals de Huismoeder, blijven lang onrustig heen en weer fladderen voor ze op het laken tot rust komen. Rond middernacht vinden de volkstuinders het wel mooi; de diehards van buiten blijven nog wel tot 01.00 uur, want het zien van al die prachtige vlinders werkt verslavend. Op de website van waarneming.nl kunnen we zien dat er die avond van 20 juli ruim tachtig soorten zijn genoteerd. Enkele van de wonderlijke namen: Kleine hermelijnvlinder, Bruine beer, Glad beertje, Schedeldrager, Gestippelde houtvlinder, Peter- en zoutvlinder, Hagedoornvlinder, Groot avondrood, Brandvlerkvlinder, Bruine eenstaart, Populierenpijlstaartvlinder (een hele grote).

Frans van der Feen

Gestippelde houtvlinder ; foto Loes van der Feen

Populierenpijlstaart; foto Loes van der Feen

Verslag van de minicursus Landschapsecologie Amstelland door Finette van der Heide

Op vrijdagavond 27 september gaf Finette een boeiende lezing over bovenstaand onderwerp in 'Huis de Pinto' in de Antoniesbreesstraat in het centrum.

Het was een minicursus met een onverwacht hoge opkomst, mede door goed PR-werk van Els Trautwein en de geïnteresseerde cliëntèle van dit huis, aangetrokken door onze annonce.

Er waren achtendertig toehoorders, van wie 25 niet-KNNV-leden, van wie we hopen dat er een aantal lid zullen worden van onze mooie vereniging.

Na een korte inleiding over de KNNV door ondergetekende, gaf Finette een uitgebreid historisch overzicht van de huidige lage en hogere landen in Amstelland, verduidelijkt met toelichtende schermbeelden. Het publiek volgde aandachtig de opeenvolgende perioden van verandering in het landschap. Ook het zoutgehalte in de bodem wisselde periodiek, wat wisselende plantengroei met zich meebracht: al dan niet meer of minder zoutminnend.

Het tweede deel van de minicursus, de fietstocht de volgende dag door Amstelland, bleek ook in trek: het maximum van 15 deelnemers schreef zich ervoor in. Finette had ervoor gezorgd dat voor degenen die niet mee konden fietsen en die wel nog eens zelf de fietstocht wilden maken er een link naar de audiotour beschikbaar was.

Helaas werkte het weer niet heel erg mee, zodat alsnog zes deelnemers verstek lieten gaan. Ondanks de nu en dan pittige regenbuien was het een heel gezellige en interessante fietstocht langs nog aanwezige relictten uit vroeger tijd, zoals bv. de verschillende waterniveaus van de diverse polders. Helaas konden we het op een enkele plaats nog aanwezige opborrelende poldergas niet vinden. We pauzeerden bij speelboerderij Elsenhove in Ouderkerk aan de Amstel, waar we een model van een turfschuur bekeken en ieder zijn eigen of gekochte consumptie nuttigde.

Hierna fietsten we in een steeds kleiner wordend groepje huiswaarts, waarbij de laatsten nog een kop thee dronken bij 't Huis aan de Amstel.

Hanny van Wijgerden

Fietsexcursie; foto Hanny vann Wijgerden

Het Amsterdamse Bos na 90 jaar

De Gierzwaluw jrg 62, nr 2, juni 2024 van de Vogelwerkgroep Amsterdam plaatste het artikel “Het Amsterdamse Bos verkoopt zijn bomen” van Martin Melchers en de reactie daarop “Het Amsterdamse Bos bestaat 90 jaar!” van Team Amsterdamse Bos. Het stuk van Martin verscheen eerder in Blaadje 44e jrg, 24-1, van de KNNV afd. Amsterdam. Met het artikel van Martin ben ik het geheel eens. Ik heb dat o.m. laten weten door een korte steunbetuiging in Blaadje 24-2, jrg 44.

Intro.

Onderstaand volgt mijn uitgebreider commentaar op beide stukken waarbij ik het beheer van Het Bos beschouw in een korte, globale historische context. Beheer en onderhoud verschilden in het verleden vrij sterk van de huidige werkwijzen. Ik betrek het verleden erbij omdat het grote invloed heeft gehad op het oorspronkelijk aangeplante sortiment bomen en struiken en de huidige samenstelling van de bospercelen en de daarin gevormde strooisel- en humuslaag. Ook geef ik mijn gedachten weer over een aantal andere beheerzaken die onder de verantwoordelijkheid van Het Bos vallen.

Van vroeger al

Het Amsterdamse Bos ken ik vanaf mijn vroege jeugd in de jaren veertig van de vorige eeuw. Een groot deel heb ik zelfs zien aanleggen en beplanten. Ik kwam er in mijn jeugd jaren zeer veel, enkele keren per week. Later minder, maar nog steeds vaak. Vanuit mijn latere werk bij de Plantsoendienst van de gemeente Amstelveen had ik er goede contacten met de beheerders. Zo was ik tot 2002 lid van de Begeleidingscommissie, later Beheeradviescommissie, van de Amstelveense en Kleine Poel van de gemeenten Amsterdam en Amstelveen.

De bedoeling

Het Bos moest een soort Noord West Europees loofbos, met zijn onderlinge varianten, worden –gezamenlijke bospercelen zo’n 400 ha- en daartoe werd vrijwel het gehele wilde, inheemse sortiment bomen en struiken als bos- en haagplantsoen 80-100 aangeplant. Met percelen vakken in coniferen (fijnspaar, Servische spar, Oostenrijkse den e.a.) en vooral in het zuidelijk deel een arboretumgedeelte met exoten. Het geheel naar fyto-geografische opvattingen uit die tijd. Om de nodige bescherming tegen de westenwind te geven kwamen er schermen van Canadese populier. Het was dus een mengeling van pionier-, overgangs- en eind- of climaxsoorten die gelijktijdig werden geplant. Daaruit volgde dat het vanaf het begin nodig was vooral de eindsoorten voldoende levensruimte te geven. Als beheervorm stond het uitkapbos of plenterbos voor ogen.

Eerste beheerders

De eerste generatie beheerders van Het Bos had een bosbouwkundige achtergrond en beheerde naar de hen bekende principes. Vooral 'belangrijke' soorten waren van belang, namelijk hardhoutsoorten als eik, beuk, es, esdoorn en exoten. Naar deze uitgangspunten bleef het kronendak zo gesloten mogelijk om mooie, rechte stammen met weinig kwasthout te verkrijgen. Het bij het vrijzetten en dunningen vrijkomende hout bleef in het begin in de bospercelen achter. Later toen het stamhout dikker werd, werd het gezien als opbrengst en werd het afgevoerd. Het gevolg van deze wijze van beheren (zogenaamde laagdunning), die een periode van ongeveer 40 jaar duurde, was dat vrijwel alle 'onbelangrijke' houtsoorten door lichtgebrek geen ontwikkelingskansen kregen of bij dunningen sneuvelden. Ze zijn dan ook vrijwel nergens meer in Het Bos aan te treffen, slechts hier en daar nog restanten of individuen. Dat gaf dus een enorme verarming van het sortiment. Een belangrijke aderlating ook voor de biodiversiteit. Ook het zogenoemde vulhout, vooral els, sneuvelde te rigoureuus. Het resulteerde op de meeste plekken in een 'holle' situatie, rechte stammen met afwezigheid van etages. Je keek er ver in en doorheen. Op veel plekken werd getracht dit te compenseren door het aanplanten van taxus-struiken, vele duizenden.

Ecologisch beheer

Hierna volgde een korte periode (ca. 10 jaar) van ecologisch beheer waarbij al het gedunde hout in het bos bleef, als liggend dood hout. Ook werden verjongingsplekken, geheel open plekken, gekapt om via spontane opslag meer ruimtelijke diversiteit en spreiding in leeftijden te verkrijgen. Later bleek dat deze verjonging voornamelijk bestond uit opslag van gewone esdoorn, es en gewone vlier. Ook werden bomen gedund door ze te ringen (verwijderen van een smalle strook bast op de stam). Hierbij sterft de boom langzaam af en blijft staan, als staand dood hout. Het liggende en staande dood hout is heden geheel of deels vergaan en dan nog aanwezig als vermolmde en bemoste stammen. Juist hier vinden we nu rijke paddenstoelen-, mossen- en varenbegroeiingen. Zo troffen we vele exemplaren varens aan, in negen soorten, waaronder zeldzame als tong-, zachte naald- en smalle ijzervaren.

Terug naar een vroegere methode

Na deze korte periode van ecologisch bosbeheer brak weer een langere tijd aan dat werd teruggekeerd naar de meer bosbouwkundige wijze van beheren, dat wil zeggen dunningsbeheer waarbij het stamhout werd gezien als oogst en als zodanig afgevoerd. Daarbij werd door ingehuurde aannemers gewerkt met zware machines die de bosbodem veelal zwaar beschadigden en verdichten. Om over de paden nog maar te zwijgen. Het gedunde hout bleef niet achter in het bos. Later werd zelfs het tak- en twijghout versnipperd om te worden verkocht. In het kader van duurzaamheid en klimaatverandering had de brandstoffenmarkt voor

elektriciteitscentrales daarvoor belangstelling gekregen. Dit terwijl uit wetenschappelijk onderzoek al vele jaren bekend was dat dood hout –liefst liggend én staand- voor veel meer variatie binnen het bos zorgt: het creëert o.a. micro-habitats en bevordert de biodiversiteit.

Dood hout

De gemiddelde hoeveelheid dood hout –staand en liggend- in het Nederlandse bos bedraagt 19 m³ per ha. In bosreservaten op kroondomein Het Loo is dit tussen de 142 m³ en 295 m³ per ha. (De Levende Natuur, jrg 125, nr 3, 2024 – pg 103). Volgens bosexperts zou van de totale hoeveelheid hout in een natuurlijk, niet beheerd bos 30 % van het hout in dode vorm aanwezig zijn. Een gegeven van belang is dat met de afvoer van hout ook mineralen –met name fosfor- worden afgevoerd. Dit wordt uitmijnen genoemd. Met 1-2 m³ stamhout wordt ca. 60 gram fosfor afgevoerd. (DLN jrg 125, nr 3, 2024, pg 103). Het staken van houtkap en noodzakelijke dunningen uit te voeren door middel van ringen is een middel dat de bosbeheerder kan inzetten om zijn bos gevarieerder en soortenrijker te maken (DLN jrg 125, nr 3, 2024, pg 103).

Sfeervolle en mooie beelden

Ondertussen kwam Het Bos wat meer op leeftijd en waren er vele sfeervolle plekken en landschapsbeelden ontstaan met fraaie grote en kleinere zichtlijnen en uitzichten. In de bospercelen kwam de schaduw hoger te liggen wat gunstig is voor de vestiging en ontwikkeling van een onderbegroeiing van kruidachtigen. Deze verschenen door aanplant en verdere uitzaai, zoals gewoon sneeuwkllokje, daslook, bastaard(bos)hyacint, wilde narcis, vingerhelmbloem, zomerklokje of geheel spontaan, zoals de al genoemde paddenstoelen, mossen en varens bovendien speenkruid (massaal), groot glaskruid, kleine kaardenbol, hangende zegge, geel nagelkruid, groot heksenkruid (massaal), bosbingelkruid, e.a. De soorten geven een begin aan van een nog grofkorrelig ecologisch patroon dat zich steeds meer verfijnen kan bij het juiste beheer. Op plaatsen waar daglicht tot op de grond kon doordringen ontwikkelden zich mooie gedeelten met innerlijke variatie, etages uit wortelopslag en zaailingen van met name gewone vogelkers, gewone esdoorn, gewone vlier. Van de kruidachtigen ontwikkelde daslook zich in de loop der jaren spectaculair over grote oppervlakten in vele delen van de noordelijke helft van Het Bos. Vooral in het voorjaar tijdens de bloei van het daslook leidt dit tot zeer fraaie beelden met een grote natuurlijke uitstraling. Bovendien zien we dan over grote oppervlakten door het gehele Bos begroeiingen van speenkruid. De laatste jaren neemt ook groot heksenkruid een enorme vlucht. Deze soort kan met minder daglicht toe en is in juli-augustus volop bloeiend uitgebreid te zien in de donkere delen van Het Bos. De bodem van het Amsterdamse Bos bestaat uit oude, zeer voedselrijke, kalkrijke zeeklei die na rijping en vestiging van bodemleven in de bovenste laag veel potentie heeft voor een rijke bosflora. Nu zich een flinke hu-

muslaag heeft gevormd zien we, waar de lichtsituatie gunstig is, de ontwikkeling daarvan op gang komen.

Meer op natuur gericht beheer

Zo'n tien jaar geleden ging er langzaam een wat andere wind waaien bij het bosbeheer. Er moest meer aandacht komen voor natuur, ecologie en biodiversiteit. Waarschijnlijk aangezet door meer aandacht hiervoor in het gemeentelijk beleid van Amsterdam ("Amsterdam levende stad – lokaal actieplan voor biodiversiteit", Johan van Zoest, 2009, gemeente Amsterdam) werd een andere benadering ingezet. Er werd onderscheid gemaakt in parkbos/recreatiebos en natuurbos. Het eerste vooral in het noordelijk deel, het tweede in het zuidelijk deel van Het Bos. Dit lijkt terug te voeren op het symposium in 1989 gehouden ter gelegenheid van het 55-jarig bestaan van Het Bos. Daar werd vastgesteld dat in het noordelijk deel vooral op recreatie het accent zou komen liggen en in het zuidelijk deel op natuur. Het laatste liep al spoedig een lelijke deuk op met de aanleg rond 2000 van het Bloesepark op de plaats van de vroegere boomkwekerij. Dit, op zich fraaie deel met horticuultuur, is sterk in tegenspraak met de bedoeling 'natuur'. Bovendien trekt het grote aantallen bezoekers wat eveneens niet aansluit bij 'meer accent op natuur'. Dat kan het naastliggende, speciaal voor de ringslang van het Poelgebied ingerichte biotoop, niet compenseren.

Essentaksterfte

En toen verscheen de essentaksterfte (*Hymenoscyphus fraxineus* / *Chalara fraxinea*). Deze in 2012 in Nederland verschenen invasieve exoot uit O. Azië tast via het jonge takhout de gewone es aan en doet de meeste ervan sterven. Enige jaren later verscheen hij ook in het Amsterdamse Bos. Met grote gevolgen want de es is er rijkelijk aangeplant. Deze schimmel bracht veel open plekken met daglicht tot op de grond en levensruimte voor de andere boomsoorten. Het beheer reageerde aanvankelijk door het zoveel mogelijk verwijderen van de aangetaste essen, zowel het stamhout als het tak- en twijghout. Beide laatste werden in versnipperde vorm verkocht voor biobrandstof voor electriciteitscentrales. Ecologisch gezien en uit het oogpunt van klimaatverandering en duurzaamheid is dit toch wel de wereld op zijn kop! Uit het oogpunt van veiligheid voor de bezoekers van Het Bos brachten de zieke essen in de omgeving van de paden een grote zorg bij de beheerder teweeg. Het beste en veiligst leek het hem de zieke essen tot een boomlengte (ca. 30-35 m) vanaf de paden gerekend te verwijderen en zowel stam- als tak/twijghout af te voeren.

Bezwaar Melchers

Ook dit is waar Martin Melchers zulke grote bezwaren tegen heeft en ik ben het daarin volledig met hem eens. Omdat het helemaal niet nodig is, dus ecologisch onjuist. Bovendien vanuit educatief oogpunt een gemiste kans. Laat die dode en

aangetaste essen gewoon staan. Verwijder langs de paden ter breedte van ca. 10 m met een hoogwerker (vanaf de paden!) de kronen en leg dit kroonhout in het bos ter plekke. De dode stam kan zeker nog wel ca. 10 jaar blijven staan zonder gevaar op omvallen en zó dienstdoen als ecologisch monument. Vogels (spechten vooral), insecten (kevers) en zwammen (paddenstoelen) zijn er gek op! Dreigt zo'n stam om te vallen dan is het een kwestie van omzagen en in het bosperceel leggen. De essentaksterfte biedt de bosbeheerder een uitgelezen kans om het publiek duidelijk te maken hoe natuurlijke processen zich voltrekken. In de praktijk blijkt dat niet alle exemplaren van de gewone es ziek worden en sterven maar er ook zijn die resistent zijn of resistentie ontwikkelen. Zij kunnen zorgen voor nakomelingen via terugzaai. Aanschouwelijke natuureducatie én –beleving in het veld (èh bos)!

Bosplan 2020-2030

Sinds het in 2020 vastgestelde Bosplan 2020-2030 is een kentering merkbaar in het beheer van de bospercelen. Daarin wordt nadrukkelijk recreatiebos of parkbos en natuurbos onderscheiden. In het laatste zijn de (beheer)ingrepen minimaal, in feite alleen wat de veiligheid van de bezoekers vraagt. Alle hout blijft in het bos. In het recreatiebos of parkbos wordt wel gedund met afvoer en deze percelen zien er dan ook “netter” en “schoner” uit. Er blijkt weinig geveld hout achter te blijven (40 %). Opvallend is ook dat hier naast percelen met een zekere etage-opbouw of een begin daarvan ook nogal wat percelen zijn waar dit ontbreekt of maar (heel) summier aanwezig is. Het geeft “holle” situaties. Bezoekers komen niet in het bos en dus is de vraag: waarom beheert men hier anders? Wil men op dit onderdeel uiting geven aan het landschappelijk historisch ontwerp? Het laatste staat juist variatie en diversiteit voor, dus interne gelaagdheid en etage-gewijze samenstelling. Dat vraagt een kleinschalige wijze van werken, met (te) zware machines worden niet de resultaten verkregen die hierbij horen. Ook hier kan al het vrijkomende hout in het bos blijven, misschien met wat meer “natuurgerichte begeleiding” waarin esthetische uitgangspunten een leidende rol spelen, en esthetiek een andere inhoud heeft dan in percelen natuurbos, waardoor een meer geïdealiseerde vorm van bos ontstaat.

Wat we voorstaan

Het Amsterdamse Bos is een bijzonder gebied, we zijn er erg blij mee en komen er graag. We zijn echter van mening dat op het beheer het nodige is af te dingen, er zijn zaken die anders kunnen, anders moeten. Al met al verdient het ten zeerste aanbeveling een beheervorm en werkwijzen te kiezen die zoveel mogelijk gericht zijn op veel innerlijke variatie in sortiment, gelaagdheid, etages en leeftijden. Het verdwenen deel van het oorspronkelijke uitgangssortiment kan door aanplant van jonge exemplaren van inheemse komaf of zaaien van zaden van Nederlandse bronnen weer worden teruggebracht. Al het vrijkomende hout dient

in het bos te blijvend, zowel in liggende als in staande vorm. De bosbodem mag niet worden verstoord en/of beschadigd, met name niet door te werken met (te) zwaar materieel. Zo nodig worden beschermende maatregelen getroffen (rijplaten). Vrijkomend tak- en twijghout wordt zoveel mogelijk in rillen langs de paden verwerkt. Dit ter wering van honden uit de houtvakken. Deze werkwijzen kunnen een grote bijdrage leveren aan de brede wens tot het vergroten van de biodiversiteit.

Andere aspecten die aandacht vragen

Behalve het beheer van de houtvakken, totaal ongeveer 400 ha (140 parkbos/recreatiebos en 245 ha natuurbos), zijn er nog andere onderdelen van het Amsterdamse Bos die aandacht en zorg vragen. Daarvan breng ik de volgende zaken kort onder de aandacht.

De Zuidelijke oeverlanden van de Nieuwe Meer en het gebied van de Amstelveense en Kleine Poel behoren tot de meest oorspronkelijke en waardevolste onderdelen van Het Bos.

De oeverlanden van de Nieuwe Meer waren van oorsprong zeer open rietlanden, moerasbos was er niet. Nog niet zo heel lang geleden waren delen begroeid met dottervegetaties. Door een te beperkt maai-beheer is dat veranderd in moerasbos. Dat laatste is tegenwoordig te dominant geworden. Het verdient aanbeveling dit terug te dringen. Gelukkig zijn de laatste jaren delen afgeplagd en opnieuw met riet beplant. Jaarlijks maaien verdient aanbeveling, alleen op die wijze houdt men het in goede conditie, waarbij gewerkt moet worden met licht materieel onder de juiste weersomstandigheden en tijdstippen van het jaar. Het verdient sterke aanbeveling het middenpaadje met uitkijkplatform op te heffen, het werkt té versturend voor de natuur. Een nieuw vogel-uitkijkpunt kan worden ingericht (in de vorm van een vogelkijkhut) langs het voetpad rond de polder Meerzicht, in de noord-oostelijke hoek. Van hier heeft men zicht op de rietmoerasterreinen én naar de polder Meerzicht. In het laatste kan een aantal hectaren worden ingericht voor steltlopers en andere doortrekkers in de vorm van het Landje van Geijsel bij Ouderkerk a/d Amstel, d.w.z. het in de late winter-voorjaar (eind jan. – half mei) onder een laagje water zetten. Dit in de geest van een oud voorstel van de heer Cnoop Koopmans aan de gemeenteraad van Amsterdam (Notitie nr. 1781 “Polder Meerzicht als natuurreservaat”, nov. 1987). De open delen van het Landje van Bakker worden steeds meer ingenomen door hoog riet. Het verdient aanbeveling deze bloemrijke moerasbegroeiingen tweemaal per jaar te maaien met afvoer maaisel, zodat het bezoekend publiek weer van hun vroegere bloemrijkheid kan genieten.

Oeverlanden Amstelveense en Kleine Poel. De vraag is hier: waarom wordt er niet meer gewerkt naar het bestaande beheerplan? Dit beschrijft een genuanceerd beheer gericht op de in stand

houding van de bijzondere laagveenmoerasflora en –fauna. Jarenlang is er naar dit beheerplan gewerkt en beheerd met goede resultaten. Waarom is dat nu niet meer zo? Sinds ongeveer vijftien jaar worden alle gras- en veenmoslanden jaarlijks slechts éénmaal gemaaid, alle in de nazomer-herfst, waarbij gewerkt wordt met te zwaar materieel. Het gevolg is dat de vegetaties van de terreinen veranderen. Een sterke opkomst en toename van riet kan worden geconstateerd waardoor de vroegere veenmosrietlanden gaandeweg veranderen in rietlanden. Dit gaat gepaard met het verdwijnen van bijzondere soorten die kenmerkend zijn voor het Poelgebied. Voorheen steeds schraler wordende begroeiingen veranderen in ruigtevegetaties. Het werken met te zwaar materieel brengt veel schade teweeg, aan vegetaties en bodem – met alle nadelige gevolgen van dien. Voorheen was er de Beheeradviescommissie, waarin de gemeenten Amsterdam en Amstelveen gezamenlijk optrokken met vertegenwoordigers van de KNNV, IVN, UvA en VU, HVA, Rijnland. De Commissie kwam jaarlijks bijeen en bracht een Jaarverslag uit waarin verslag werd gedaan van ieders activiteiten in het Poelgebied. Ooit werd in opdracht van haar voorgangster, de Begeleidingscommissie Amstelveense en Kleine Poel, het beheerplan voor de oeverlanden opgesteld en elke tien jaar geactualiseerd. Dit gebeurde omstreeks 2000 voor het laatst. Het verdient aanbeveling de Beheeradviescommissie nieuw leven in te blazen en operationeel te maken net als het genoemde beheerplan. Een ander punt van groot belang is de oeverafslag. In de loop van de jaren zijn vele hectaren van de westelijke en zuidelijke oeverlanden in het water verdwenen door oeverafslag. Door middel van luchtfoto's van vroeger (1944/45 van de Geallieerde luchtmacht) te vergelijken met huidige/nog te maken luchtfoto's van het Poelgebied is op vrij eenvoudige wijze te constateren hoeveel land er inmiddels verdwenen is (rond 2000 werd dit geschat op vijf ha). Dit kan worden teruggebracht door werk met werk te maken, dat wil zeggen het af te voeren maaisel van de oeverlanden gebruiken om nieuw oeverland te laten ontstaan, opgesloten achter palen-gevlochten takken-beschoeiingen.

Uniek Bos

Het Amsterdamse Bos is ontworpen in de geest van de landschapsstijl met bijzondere mogelijkheden voor recreatie en natuur. Het is een uniek en gedurfd project in de tijd, enig in zijn soort. Door zijn intensieve gebruik is het tot monument geworden waar we als burger heel zuinig op moeten zijn. Het kreeg de vorm van een groot bospark, dat wil zeggen 'gesloten' bospercelen en grootschalige open gedeelten in de vorm van grasvelden en waterpartijen met bijzondere esthetische onderdelen als zichtlijnen, verdwijnpunten, doorzichten, hoogteverschillen, fraaie oeverlijnen, solitaire bomen en boomgroepen, vakken sierheester en hagen, bomenlanen, gesloten en open, golvende bosranden, met kunstwerken als bruggen, paden, banken en speelbaden. Al deze onderdelen vragen een eigen benadering in het beheer en onderhoud. Veel van deze onderdelen hebben in de loop der jaren achterstallig onderhoud opgelopen. Momenteel wordt eraan gewerkt deze

achterstand weg te werken. Daarbij verdient het aanbeveling bijzondere aandacht te schenken aan de grote en kleinere zichtlijnen en oeverlijnen. Vele ervan zijn nauwelijks nog herkenbaar, soms door bomen en struiken vrijwel dichtgegroeid of overgroeid, of geheel weggegroeid zoals oeverlijnen. Ook het in stand houden van sierheestervakken en hagen verdient speciale aandacht zoals het vak met rhododendrons en hagen bij het grote kinderbad. Voor de bosranden kan het principe 'limes divergens' fraaie beelden geven en wonderwel aansluiten bij de oude cultuurhistorie. Voor de grasvelden verdient het jaarlijks tweemaal maaien aanbeveling. Dit beheer is jarenlang aangehouden waardoor de grasvelden –inclusief weg- en sloot/vijverbermen- geleidelijk aan voedselarmer werden in de toplaag en daardoor bloemrijkere begroeiingen –zoals scherpe boterbloem, veldzuring, rode klaver, smalle weegbree, glanshaver- lieten zien. De nog voedselrijkere plekken zijn de groeiplekken voor fluitenkruid en gewone bereklauw. Het verdient aanbeveling deze (vroegere) maaifrequentie met afvoeren maaisel aan te houden. Eén maal maaien per jaar leidt tot verruiging met veel hogere grassen (rietgras, riet!), met plekken grote brandnetel en akkerdistel.

Het Bosplan 2020-2030

In de loop van de jaren was bij de gemeenten Amsterdam en Amstelveen de wens ontstaan om tot een gezamenlijk beleid voor het Amsterdamse Bos te komen. Verschillen in zeggenschap en bevoegdheden –omdat Amsterdam eigenaar is van een groot gebied in de gemeente Amstelveen—en het sterk gestegen aantal bezoekers/bezoeken, ook uit Amstelveen, maakten dit noodzakelijk. Voor het eerst slaan ze de handen ineen voor een meerjarige visie op de toekomst van Het Bos. Burgers van beide gemeenten kregen in 2019 de gelegenheid te reageren op de concept-visie en –plannen, wat een groot aantal deed. Deze inspraakronde resulteerden in een toekomstplan voor tien jaar getiteld “Onderweg naar 100 jaar Amsterdamse Bos - Bosplan 2020-2030”, gemeente Amsterdam & Amstelveen (uitgave gemeente Amsterdam 2020, met acht bijlagen, totaal 72 bladzijden). Het plan ademt bij de organisatie van Het Bos veel gevoel voor natuur en ecologie. De hoofddoelstelling van Het Bos is “natuur nog meer beschermen en verbeteren, terwijl er ruimte blijft voor vrijetijdsbesteding” (Bijlage 7, blz. 66). Naast natuurontwikkeling “is het landschappelijk en cultuurhistorisch ontwerp de basis” (blz. 25, 2.4). Dit klinkt geweldig en positief, wij ondersteunen dit voornemen van harte, maar bij wat meer kritisch beschouwen blijkt dat de uitgangspunten voor beheer en onderhoud (Bijlage 2, bl. 58) lang niet altijd sporen met de praktische uitvoering in het veld (eigen waarneming). Is de daarvoor noodzakelijke (veld)kennis, kundigheid en praktische ervaring wel (voldoende) aanwezig in de organisatie? Ook blijkt niet altijd de juiste historische herinnering voorhanden, zoals over het Vogeleiland (Bijlage 1, blz. 56) of het veranderde gebruik door bezoekers van voet- en fietspaden. Zienswijzen over hoe om te gaan met het vergroten van de bekendheid van Het Bos en het verwachte toenemen van het aantal bezoekers/

bezoeken en het opheffen van (13 à 16 km) paden spreken elkaar tegen. Er valt nog veel te verbeteren.

Tenslotte

Het is zeer goed dat er een toekomstvisie met –plan zijn gekomen. Deze geven richting aan denken en handelen van verantwoordelijke bestuurders en beheerders. De laatste geven aan open te staan voor discussie over het beheer. Ik spreek de wens uit dat zij bereid zullen zijn om houtsnijdende inbreng over te nemen en praktisch vorm te geven in hun handelen.

Overigens

Overigens ben ik van mening dat Het Amsterdamse Bos/gemeente Amsterdam, die zeggen duurzaamheid en klimaatrespect na te streven, bij houtconstructiewerk aan kunstwerken (als bruggen, banken, e.d.) en gebouwen geen tropisch hout noch hout uit oerbossen van het noordelijk halfrond dienen te (laten) gebruiken. In Europa groeit eveneens (hard)hout van voldoende kwaliteit voor dit werk. Dit hout zo nodig combineren met (milieuvriendelijke) verduurzamingsmiddelen (de huidige vervangers van de voorheen gebruikte carbolineum- en teerproducten).

Amstelveen, 12 augustus 2024 Hein Koningen

Excursie- en lezingenprogramma KNNV- afdeling Amsterdam 4e kwartaal 2024 en 1e kwartaal 2025

Buurtsalon Jeltje

Sinds enige tijd houden wij lezingen en andere bijeenkomsten in Buurtsalon Jeltje. Het is goed als u daarover een paar dingen weet:

- **Adres:** Helmersstraat 106 N
- **OV:** tram 1 en 3 komen in de buurt. Het is dan nog een klein stukje lopen. Lijn 1: uitstappen halte J.P. Heijestraat, lijn 3: halte Overtoom.

Consumpties: koffie en thee zijn gratis. Frisdrank 1 Euro, bier en wijn 1,50 Euro. S.v.p. met gepast geld betalen.

Dinsdag 22 oktober 2024 Uilenballenpluisavond o.l.v. Nico Jonker & Geert Timmermans

Plaats: Blokhut DNO, aanvang 20.00 uur. Ook dit jaar gaat de werkgroep Forensische Ecologie weer braakballen van (kerk)uilen pluizen en ook dit jaar weer op verschillende locaties.

Kerkuilen hebben geen voorkeur voor bepaalde groepen (spits)muizen, waardoor alle soorten zijn terug te vinden in de braakballen. Spitsmuizen worden vaak niet of in mindere mate door andere soorten uilen gegeten. Daarnaast braken

kerkuilen (en hun jongen) vooral in de kasten waarin ze broeden, waardoor de braakballen relatief gemakkelijk verzameld kunnen worden. De prooiïresten in de braakballen geven een goed beeld van wat er aan kleine zoogdieren binnen het jachtgebied van een paartje kerkuilen leeft. Om deze trends te onderzoeken gaan we dinsdag 22 oktober, dinsdag 19 november en dinsdag 17 december 2024 uilenballen pluizen uit de omgeving van Amsterdam.

Determinatietabellen en tandenborstels zijn aanwezig. Zelf een loep en pincet meenemen.

Aanmelden (harmat4@xs4all.nl), met naam en welke pluisavond, is verplicht!!

Zaterdag 9 november 2024 1e Megamossendag Vondelpark o.l.v. Floris van Rhijn

Tijd: 12.00-15.00 uur (uitloop of eerder vertrek mogelijk)

Op deze dag kunnen we met een onbeperkt aantal mensen (ja, geen reservelijst) mossen kijken en leren over mossen kijken. Iedereen is welkom, ongeacht je ervaring. De bedoeling is dat we kennis uitwisselen, elkaar op weg of verder helpen en natuurlijk gaan we kijken wat er qua mossenmoois te vinden is. Dus kijk hier voor het eerst door een loep of probeer die lastige soorten die je niet uit elkaar kan houden te onderscheiden. Voor ieder wat wils, een laagdrempelige activiteit ter introductie of verdieping. Een mooie aftrap van het mossenseizoen. Als het lukt is er koffie en thee en misschien wel een koekje.

Meenemen: Loep (!) de dingen die je nodig hebt om prettig een paar uurtjes buiten te zijn. Startlocatie ontvang je na aanmelding bij florisvanrhijn@gmail.com

Voor meer info zie website <https://amsterdam.knnv.nl>

Dinsdag 19 november 2024 Uilenballenpluisavond o.l.v. Nico Jonker & Geert Timmermans

Plaats: De Hooiberg, Meerkade 2, 1412 AB Naarden aanvang 19.30 uur (!). Zie voor de toelichting de activiteit op dinsdag 22 oktober.

Aanmelden (harmat4@xs4all.nl), met naam en welke pluisavond, is verplicht!!

Zaterdag 23 november 2024 13e Noord-Hollandse Natuurdag

Aristo Meeting Center in Amsterdam SloterdijkZaal open om 9.30 uur. Zie voor het programma: <https://www.landschapnoordholland.nl/activiteiten/evenementen/noord-hollandse-natuurdag>

Zaterdag 7 december 2024 Mossenexcursie Rembrandtpark o.l.v. Floris van Rhijn

Tijd: 11.00-14.00 uur. Tijdens deze excursie gaan we kijken wat er qua mossen te vinden is in het Rembrandtpark. Er staan essen en andere bomen die geschikt zijn voor epifyten. Dus wie weet wat we tegenkomen, als het gek loopt misschien wel schubmos waar een historische waarneming van in dit park bekend is.

Meenemen: Loep (!) en je buitenspullen

Startlocatie ontvang je na aanmelding bij florisvanrhijn@gmail.com

Voor meer info zie website <https://amsterdam.knnv.nl>

Zaterdag 7 december 2024 lezing over: 'de biodiversiteit van de Andes' door Henry Hooghiemstra

Plaats: buurtsalon Jeltje, 1e Helmerstraat 106 N (Wilhelmina Gasthuisterrein)

Aanvang: 20.00 uur. OV: tram 1, halte J.P. Heijestraat.

Spanje had in de 17e eeuw nieuwe gebieden veroverd in Latijns-Amerika. Een daarvan betrof het gebied van het huidige Colombia, Venezuela en Ecuador. De Spaanse botanicus José Celestino Mutis (1732-1808) verbleef het grootste deel van zijn leven in Bogotá (Colombia). Hij organiseerde met steun van de Spaanse koning botanische expedities in de Andes. Hij liet zo'n 6500 prachtige tekeningen van planten na. In deze lezing gaan we in op de grote biodiversiteit van de noordelijke Andes.

Henry Hooghiemstra is verbonden aan het Instituut voor Biodiversiteit en Ecosysteem Dynamica (IBED) (UvA) en hij deed onder andere onderzoek naar de grondleggers van de plantengeografie in de Noordelijke Andes.

Dinsdag 17 december 2024 Uilenballenpluisavond o.l.v. Nico Jonker & Geert Timmermans

Plaats: Blokhut DNO, aanvang 20.00 uur. Zie voor de toelichting de activiteit op dinsdag 22 oktober.

Aanmelden (harmat4@xs4all.nl), met naam en welke pluisavond, is verplicht!!

Zaterdag 25 januari 2025 Nieuwjaarsborrel en lezing spinnen door Steven IJland

Plaats: buurtsalon Jeltje, 1e Helmerstraat 106 N (Wilhelmina Gasthuisterrein)

Aanvang: LET OP start 14.00 uur (!!). OV: tram 1, halte J.P. Heijestraat.

Op 25 januari komen we bij elkaar om elkaar weer te zien, bij te praten en een toast uit te brengen op het nieuwe jaar.

14.00 tot 14.30 uur: inloop

14.30 tot 15.30 uur borrel en toosten

15.30 tot 16.30 uur lezing spinnen door Steven IJland

16.30 uur afsluiting

Op de Taxon expeditie afgelopen zomer in het Amstelpark werden we getraakteerd op een lezing van Steven IJland over spinnen. Deze vonden we zo interessant en zo inspirerend dat we hem meteen gevraagd hebben of hij die ook voor de afdeling Amsterdam zou willen houden en we zijn heel blij dat hij hier positief op heeft gereageerd.

Steven houdt zich al zo'n 25 jaar met spinnen bezig. In Nederland, verschillende landen in Zuid-Europa en op Bonaire. Hij heeft hier niet alleen over gepubliceerd in wetenschappelijke tijdschriften, hij kan er ook nog eens heel boeiend over vertellen. We krijgen details te horen over de bijzondere eigenschappen en gedragingen van deze dieren en die gaan we ook zien op zijn schitterende foto's.

We kennen allemaal wel onze huis- en kruisspinnen, maar na deze lezing kijkt u nooit meer hetzelfde naar deze prachtige dieren!

Zaterdag 1 februari 2025 Vogelexcursie zee- en kustvogels naar de Zuidpier van IJmuiden o.l.v. Fons Bongers

Het is een dagexcursie, bij echt winterweer laarzen en poolkleding mee. In geval van twijfel met het weer (harde regen, mist, pak sneeuw, ijzel, e.d.) kan de excursieleider besluiten de excursie niet te laten doorgaan. Het gebied tussen de pieren van IJmuiden is een bijzonder vogelgebied. Vooral in de winter kunnen we er bijzondere soorten van de kust treffen. Verzamelen op voorplein Station Sloterdijk om 10.00 uur, en om 10.30 uur bij keerlus einde Bus 382 in IJmuiden. Vanaf daar vertrekken we te voet om 10.30 uur met de excursie.

Er is plek voor maximaal 20 personen. Deelnemers dienen zich per email (fonsbongers@hotmail.com) aan te melden. Graag ook mobiel nummer vermelden en of u dan een auto tot uw beschikking heeft.

Zaterdag 8 februari 2025 Mossenexcursie o.l.v. Floris van Rhijn

Voor meer info zie website <https://amsterdam.knnv.nl/agenda/>

Zaterdag 8 februari 2025 Eerste excursie werkgroep Natuurfotografie

Naar voorbeeld van de werkgroep Natuurkiekers van de KNNV Oost Achterhoek (<https://oost-achterhoek.knnv.nl/agenda/natuurkiekers-fotosafari-wolinkboshaarlo/>) willen wij een werkgroep voor natuurfotografie oprichten voor de KNNV Amsterdam.

De werkgroep komt vier tot acht keer per jaar samen om te fotograferen in een natuurgebied in de buurt van Amsterdam.

We maken een korte wandeling met twee of drie fotostops. Het idee is een zelfsturende groep met een gedeeld enthousiasme voor fotografie en de natuur.

De een weet veel over macrofotografie, de ander weet van alles over insecten of planten. Een camera is niet noodzakelijk, iedereen is welkom van de meest geavanceerde telelens tot mobiele telefoon.

Twee coördinatoren (Wendy Bach Kolling en Petra Verbrugge) plannen data, zoeken de locaties waar gefotografeerd gaat worden, geven informatie over het betreffende gebied en wat er op dat moment bijzonder leuk is om te fotograferen. Aan het eind van de excursie gaan we ergens wat drinken en bekijken we elkaars resultaten.

Heb je interesse in een dergelijke werkgroep stuur dan een mailtje naar Wendy Bach Kolling, wbachkolling@gmail.com. Bij meer dan vijf aanmeldingen gaat de excursie door en volgt verdere informatie.

Minimum aantal deelnemers - 5

Maximum aantal deelnemers -15

Dinsdag 11 februari 2025 Uilenballenpluisavond o.l.v. Nico Jonker & Geert Timmermans

Plaats: Fort Uitermeer, Infocentrum, Plofhuis 5, Uitermeer 5 1381 HP Weesp, aan-

vang 20.00 uur. Zie voor de toelichting de activiteit op dinsdag 22 oktober. Aanmelden (harmat4@xs4all.nl), met naam en welke pluisavond, is verplicht!!

Zaterdag 15 februari 2025 Lezing over: ‘giftige en ondergewaardeerde dieren’ door bioloog Mátyás Bittenbinder

Plaats: buurtsalon Jeltje, 1e Helmerstraat 106 N (Wilhelmina Gasthuisterrein)

Aanvang: 20.00 uur. OV: tram 1, halte J.P. Heijestraat.

Mátyás vertelt over giftige en ondergewaardeerde dieren in Nederland maar ook over gifslangen in Afrika, schorpioenen en spinnen. Van slangen en spinnen tot de wesp en de mug. Want ja, zelfs muggen zijn giftig! “Ik was een jaar of zeven toen ik voor het eerst een slang in het wild vond (en ving). Ik geloofde mijn ogen niet en was op slag verliefd. Sinds die dag heb ik een bijzondere band met slangen. Maar eigenlijk ook met alle andere dieren. Het meest gefascineerd ben ik door dieren die gif gebruiken om te overleven. Giftige dieren vind ik zelfs zó bijzonder dat ik heb besloten om van mijn fascinatie voor deze dieren mijn beroep te maken.”

Mátyás Bittenbinder is als bioloog en toxicoloog verbonden aan Naturalis en de VU Amsterdam en doet onderzoek naar de wijze waarop slangengif effect heeft op het menselijk lichaam. Gifslangenbeten zijn een gigantisch probleem op een wereldwijde schaal en eisen meer dan 100.000 doden per jaar. Als onderzoeker maakt hij deel uit van een internationale groep wetenschappers die probeert een manier te vinden om het aantal doden als gevolg van slangenbeten te vermindere-

Zaterdag 22 februari 2025 Korstmossenexcursie o.l.v. Chris Barendse

We verzamelen om 10.00 uur bij de ingang van de Bloementuin van Darwin, adres: Darwinplantsoen t.o.v. no. 14, te bereiken met bus 37, halte Fizeastraat. De excursie eindigt rond 12.00 uur.

De groenbeheerder van Park Frankendael, Chris Barendse, neemt ons mee door het Darwinplantsoen en Park Frankendael om er de korstmossen te bekijken.

In Frankendael zijn in 2017 wel 100 soorten korstmossen gevonden waaronder enkele zeer zeldzame. Er zijn enkele uiterst zeldzame soorten uit het buitenland meegelift met een steen die in het park is gezet en die houden het er al jaren vol.

We kennen allemaal de verhalen over het verdwijnen van de korstmossen door de vervuiling van de lucht met in het bijzonder zwaveldioxide, maar door de maatregelen in de laatste decennia van de vorige eeuw is er vooral na 1990 een flink herstel opgetreden mede door warmte minnende soorten die profiteren van de klimaatverandering. Chris gaat ons wat korstmossen laten zien en er allerlei wetenswaardigheden over vertellen. Bij slecht weer stellen we de excursie uit.

Daarom graag opgeven bij excursies@amsterdam.knnv.nl.

Er kunnen maximaal 15 personen mee.

Zaterdag 1 maart 2025 Mossenexcursie o.l.v. Floris van Rhijn

Voor meer info zie website <https://amsterdam.knnv.nl/agenda/>

Zaterdag 8 maart 2025

Algemene ledenvergadering 2024, inloop 13.30 uur (!!) en lezing gierzwaluwen door Gert de Jong

Plaats: buurtsalon Jeltje, 1e Helmerstraat 106 N (Wilhelmina Gasthuisterrein)

De Algemene Ledenvergadering zal, zoals vanouds, weer op 8 maart plaatsvinden. We konden de ruimte in Buurtsalon Jeltje niet meer voor de avond huren. Het wordt dus 's middags start circa 13.45 uur. Na de vergadering en de pauze zal Gert de Jong ons vertellen hoe het met de Amsterdamse gierzwaluwen gaat sinds hij ons daar een aantal jaren geleden zo'n boeiende lezing over heeft gegeven. Houd de datum dus alvast vrij. De informatie die nodig is voor de ALV krijgt u tijdig toegestuurd.

Zaterdag 22 maart 2025 Vogels kijken op het Landje van Geijssel, o.l.v. Jan Timmer

We verzamelen om 9.00 uur bij de ingang van het Amstelstation, beneden bij de fietsenstalling.

Dit is een $\frac{3}{4}$ dagexcursie, dus brood en drinken mee. Wellicht doen we onderweg nog een horecagelegenheid aan.

Het Landje van Geijssel is bekend en geliefd onder vogelaars. Hoewel er het hele jaar door veel te zien valt is eind maart een tijd bij uitstek om hierheen te gaan.

Vanaf half januari wordt de waterstand in het gebied verhoogd zodat een groot deel plas-dras komt te staan. De trekvogels uit Afrika komen hier in deze tijd onderweg uitrusten, aansterken en opvetten zodat ze weer energie hebben voor het broedseizoen dat voor de deur staat. Soms komen ze met groepen van duizenden. Behalve onze gewone 'big four' weidevogels – grutto, Kievit, scholekster en tureluur – kunnen we er lepelaars, bontbekplevier, groenpootruiter, oeverlopers en verschillende soorten eenden en nog heel wat meer verschillende soorten verwachten.

Sinds 2019 is het Landje van Geijssel van Landschap Noord-Holland. In de oude loods op het landje is in samenwerking met de Vogelwerkgroep Ouderkerk een klein bezoekerscentrum gemaakt.

Bij regen, of gewoon als men dat prettiger vindt, kan van binnenuit naar de vogels gekeken worden. Buiten kan dat natuurlijk ook.

We raden u aan, als u in de gelegenheid bent, om een telescoop mee te nemen.

Zaterdag 27 september 2025 Vooraankondiging visinventarisatie Heksloot (Haarlem). Informatie volgt.

KNNV Amsterdam - Samen de natuur in!

excursies | inventarisaties | lezingen | cursussen | reizen

De KNNV (Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging), afdeling Amsterdam, opgericht in 1901, is de oudste natuurorganisatie van Nederland. De vereniging houdt zich bezig met natuurbeleving, -studie, -bescherming en -educatie.

De afdeling Amsterdam telt 9 werkgroepen:

insecten, mossen, planten, paddenstoelen, stadsnatuur, muurplanten, nachtvlinders, forensische ecologie en vissen-amfibiën-reptielen.

Iedereen is welkom, of je nu weinig of veel kennis hebt van de natuur. Ga een keer mee! Kijk voor meer info en aanmelden naar www.knnv.nl/amsterdam/ of mail naar ledenadminstratie@amsterdam.knnv.nl

Contributie per jaar

Gewoon lid € 35,00

Huisgenootlid € 12,50

Jeugdlid (tot 26) € 17,50

WORD LID

- samen natuur ontdekken en beleven
- helpen natuur te beschermen
- meedoen met activiteiten van afdeling Amsterdam en andere afdelingen
- deelnemen aan natuuruitjes en reizen in binnen- en buitenland
- 4 keer per jaar het blad 'Blaadje' (afdeling A'dam) en de 'Natura (landelijke KNNV)
- 10% korting bij de KNNV uitgeverij

www.knnv.nl/amsterdam/

KNNV Amsterdam

Afzender:
LEDENADMINISTRATIE AMSTERDAM
Nieuweerdijk 265,
1171 NP BADHOEVEDORP